

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2025 toteutumisen arviointi

VD/482/11.02.00.01/2026

KHI/AM

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2025–2028 on hyväksytty kaupunkiympäristö-lautakunnan lupajaostossa 26.11.2024 § 129. Lupajaoston lisäksi toiminnasta ja suunnitelmien toteutu-misesta raportoidaan Ruokavirastolle ja Lupa- ja valvontavirastolle vuosittain maaliskuun loppuun men-nessä.

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on käytetty sekä valtakunnallisia tarkastustiheys suosituksia että pai-kallista riskinarviointia.

Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojeluvalvonnan kohteita, joihin tehdään terveydensuojelulain mukaista suunnitelmallista valvontaa, oli vuoden 2024 lopussa 748 kappaletta. Vuoden 2025 valvontasuunnitelman kohdetarkas-tuksista (214 kpl) saatiin toteutettua 78 % (167 kpl).

Vuoden 2025 valvontasuunnitelman osalta esimerkiksi talousvesivalvonnan, uima-altaiden, uimaranto-jen, kehitysvammaisten tehostetun palveluyksiköiden sekä yleisten liikuntatilojen tarkastukset toteutui-vat suunnitellusti tai osan osalta tarkastusmäärät jopa ylittyivät. Päiväkotien osalta tarkastusmäärät ylit-tyivät suunnitellusta määrästä reilusti (69/61, 113 %), minkä avulla kyseisen toimintatyyppin osalta ole-massa olevaa valvontavelkaa saatiin hiukan kirittyä. Koska valvontaa kohdennettiin riskiperusteisesti mm. päiväkoteihin, niin esimerkiksi peruskoulujen tarkastuksista toteutui 44 %, vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköiden tarkastuksista n. 38 %, lasten ja nuorten kohteista (esim. kerhotiloista) n. 20 % sekä kosmetologisten huoneistojen tarkastuksista vain 13 %. Terveydensuojeluvalvonnassa valvonta-velkaa esiintyy edelleen monissa toimintatyypeissä ja sitä syntyi lisää myös kuluneen vuoden aikana.

Terveydensuojeluvalvonnan tarkastusten tarpeellisuudesta kertoo myös valvontasuunnitelmallisten tar-kastusten seurantatarkastusten määrä. Suunnitelmallisen valvonnan seurauksena kohteisiin tehtiin 36 seurantatarkastusta (reilut 20 % suunnitelmallisten tarkastusten määrästä), mikä myös vei resurssia val-vonnasta. Suunnitelmallisilla tarkastuksilla tarkastettiin reilut 1900 asiakokonaisuutta, joka on 800 tar-kastettua asiakokonaisuutta enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuoden 2025 aikana toteutettiin majoituskiinteistöjen vesilaitteistojen lämpötiloihin keskittynyt valvon-taprojekti. Projektissa tehtiin valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 15 majoitustoiminnan koh-teeseen ja tarkastuksilla tehtiin vesilaitteiston lämpötilamittauksia 2–5 kohdasta jokaisesta majoituskoh-teesta. Mittauskohdiksi valikoitiin kiinteistön vesijärjestelmän ääripäitä sekä majoitustiloja, jotka eivät ole jatkuvasti käytössä. Mittauksia tehtiin yhteensä 59 vesipisteestä. 2/3 osassa majoituskohteita ha-vaittiin huomautettavaa mitatuissa lämpötiloissa. Mitattujen lämpötilojen ja riskinarvioinnin perusteella päätettiin lisäksi ottaa vesinäytteitä legionellabakteeritutkimuksia varten (yhteensä 15 näytettä). Legio-nellabakteereita löydettiin kahdesta majoitusliikkeen näytteestä sekä kylmästä talousvedestä, että läm-pimästä käyttövedestä. Lopullinen raportti projektista valmistuu kevään 2026 aikana.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin lähes 120 valvontasuunnitelman ulkopuolista tarkastusta. Näistä 80 tarkastusta liittyi asuntojen epäilyihin terveyshaittoihin. Muihin valvontakohteisiin tehtiin

yksittäisiä tarkastuksia terveyshaittaepäilyjen perusteella. Erilaisia yhteydenottoja vuodenaikana oli kirjattu lähes 600, joista noin puolet koski terveyshaittaepäilyjä. Asumisterveyden osalta yksistään oli kirjattu lähes 250 yhteydenottoa.

Valvontasuunnitelman mukaisia viranomaisnäytteitä otettiin talousvedestä ja uimavesistä kaiken kaikkiaan 663. Suunnitelman mukaan näytteitä oli tarkoitus ottaa 500 kpl, joten otettujen näytteiden määrä ylittyi valvontakaudella.

Terveydensuojeluvalvonnassa sidosryhmätyöskentelyä jatkettiin aiempien vuosien tapaan ja uusia yhteistyön avauksia onnistuttiin tekemään. Terveydensuojelulain mukaisesta omavalvonnasta laadittiin toimintatyyppikohteiset omavalvontaohjeistukset ja siihen liittyen pidettiin yhteistyöpalavereja Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen sekä opetustoimen kanssa. Terveydensuojeluvalvonnasta annettiin erilaisia lausuntoja vuoden aikana 25 kappaletta.

Kuluneen vuoden aikana päivitettiin valvontakohderekisterin tietoja kosmetologisten huoneistojen osalta, mikä mahdollistui työkokeilijaresurssin avustuksella. Päivityksen seurauksena rekisteristä poistui useita kohteita, mutta myös uusia toiminnanharjoittajia saatiin tekemään ilmoitus toiminnastaan, mikä lisäsi resurssitarvetta ilmoitusten käsittelyyn sekä ohjaukseen ja neuvontaan. Kohderekisterin ajantasaisuuden ylläpitäminen jatkossa vaatisi käytännössä oman resurssin, koska nykyiset resurssit eivät sitä mahdollista.

Terveydensuojelussa on ollut pitkäaikainen resurssivaje ja nykyisillä resursseilla terveydensuojeluvalvonnassa toimintaa joudutaan priorisoimaan voimakkaasti. Suunnitelmallisessa valvonnassa valvontavelkaa syntyi kuluneen vuoden aikana lisää, vaikka sitä myös onnistuttiin tiettyjen valvontakohteiden osalta hiukan kiristämään. Etelä-Suomen aluehallintovirasto (nyk. Lupa- ja valvontavirasto) teki loppukesästä selvityspyynnön kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostolle siitä, miten ja mihin mennessä terveydensuojeluvalvonnassa resurssitilanne pyritään korjaamaan. Selvityspyyntöön annettiin vastaus, jossa todettiin, että resurssitilanteen korjaamista edistetään tuomalla tarve esille vuosittain henkilöstösuunnitelmassa, mutta aikataulua lisäresursseille ei pystytty antamaan. Annetun vastauksen perusteella terveydensuojeluvalvonnassa resurssitilanne jäi vireille valvonta-asiana Lupa- ja valvontavirastossa.

Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaista myynnin valvontaa tehdään pääasiassa muun valvonnan yhteydessä. Valvottavia tupakan vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoja oli vuoden 2025 alussa 190 kpl. Valvontasuunnitelman mukaan vähittäis- ja tukkumyyntikohteet suunnitellaan tarkastettavan joka toinen vuosi. Tarkastustavoitteesta (94) toteutui 70 kappaletta eli 74 %. Tupakkalain mukainen valvonta saatiin toteutettua kokonaisuudessaan kohtalaisesti, vaikka tarkastusmäärä oli hieman aiempia vuosia pienempi. Tupakkalain muutos toi savuttomat nikotiinituotteet valvonnan piiriin ja muutokseen liittyvät ilmoitukset (131 kpl) ja lupahakemukset (15 kpl) veivät resursseja muulta valvonnalta. Valvonnan painopisteet eli savuttomien nikotiinituotteiden tuotevalvonta, laittoman kaupan ehkäisy, etämyynti ja markkinointi huomioitiin valvonnassa. Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa ei toteutunut valvontavuoden aikana.

Läkelain mukaisia nikotiinivalmisteita myyviä vähittäismyyntikohteita on Vantaalla 121. Tarkastuksia suunniteltiin tehtäväksi 61, niistä toteutui 34 kappaletta (56 %). Läkelain mukainen valvonta toteutui aiempiin vuosiin verrattuna huonosti. Elintarviketiimin resurssivajeen vuoksi valvonnassa keskityttiin elintarvikelain mukaiseen valvontaan. Lisäksi valvonta-alueiden muutokset aiheuttivat haasteita kohteiden valvonnassa.

Tupakkalain mukaisia asuntoyhteisöjen tupakointikieltopäätöksiä annettiin vuonna 2025 9 kappaletta.

Elintarvikevalvonta

Vantaalla elintarvikevalvonnan kohdetoimintoja oli vuoden 2025 alussa 1803. Vuoden 2025 aikana 874 kohdetoimintaan tehtiin suunnitelman mukainen tarkastus. Näistä 122 oli seurantatarkastuksia. Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustavoite oli 964 tarkastusta, joten tarkastustavoitteesta toteutui 91 %. Valvonnan kattavuus oli 34 %. Osaa kohteista ei tarkasteta vuosittain, vaan joka toinen tai joka kolmas vuosi.

Vähittäis- ja tukkumyynnin tarkastukset toteutuivat täysin ja tarjoilupaikkojen tarkastuksista 77 %. Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen (laitosten) valvonta toteutui lähes suunnitellusti. Eri toimintatyyppien tarkastustoteumissa oli eroja johtuen resurssien rajallisuudesta ja valvonnan priorisoinnista.

Vantaalla paras oivallinen -arvio annettiin 45,5 % tarkastuksista, 36 % päätyi arvioon hyvä, 16,5 % tarkastuksista havaittiin korjattavaa ja 2 % kohteista sai arvosanan huono. Oivallisten ja hyvien arvosanojen osuus lisääntyi 2 % edellisestä vuodesta ja huonojen kohteiden osuus pieneni noin 1 %. Arvosanat ovat samansuuntaiset koko Suomen arvosanajakauaman kanssa. Huonojen osuus on hieman koko Suomea suurempi. Vuoden 2025 aikana hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin 24 kertaa, mikä on hieman edellistä vuotta enemmän.

Vuoden 2025 aikana toteutettiin suunnitellusti kaksi valvontaprojektia. [Jauhelihaan](#) otettiin näytteitä 16 valvontakohteesta, jotka jauhoivat lihan itse. Tutkituista 31 näytteestä 64,5 % olivat mikrobiologiselta laadultaan hyviä, 19,4 % välttäviä ja 16,1 % huonoja. Tulosten perusteella jauhelihan laatuun vaikuttavien asioiden valvontaa on syytä tehdä jatkossakin.

Vuosien 2024 ja 2025 aikana toteutettiin maahantuotujen elintarvikkeiden [pakkausmerkintäprojekti](#). 25 tarkastuskohteessa tarkastettiin yhteensä 126 pakkauksen merkinnät. Merkinnöissä oli paljon erilaisia puutteita. Vain seitsemän valvontakohteen osalta tarkastetut merkinnät olivat kunnossa. Pakkausmerkintöjä valvotaan jatkossakin osana muuta elintarvikevalvontaa.

Valvonnan painopisteitä, kuten lämpötilahallintaa, puhtaana- ja kunnossapitoa ja omavalvontaa valvottiin painotetusti ja lisäksi valvontaohjeita läpikäytiin yhdessä tiimin kanssa valvonnan yhtenäisyyden varmistamiseksi. Elintarvikevientierien lastaustarkastuksia tehtiin aiempaa enemmän, mutta vuoden tavoitteesta toteutui vain noin puolet. Sisämarkkina- ja ulkomaanvalvontaa tehtiin sovitusti pääkaupunkiseudun yhteistyönä ja yksikön omia ohjeita päivitettiin. Elintarvikevarastojen alitoimijoiden valvontaa jatkettiin sovitusti edellisen vuoden tapaan ja alitoimijoiden kuuluminen valvonnan piiriin varmistettiin. Vantaan elintarvikevalvonta osallistui Ruokaviraston koordinoimaan elintarvikkeiden vierasaineiden valvontaohjelmaan ottamalla tonnikalanäytteitä.

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia liittyen muun muassa valituksiin, takaisinvetoihin, laatupoikkeamiin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin tehtiin 53. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin 259. Vuoden aikana selvitettiin neljää elintarvikkeisiin liittyvää epidemiaa.

Elintarvikevalvonta saatiin toteutettua hyvin, vaikka tiimissä oli 0,8 htv:n resurssivaje. Vuodelle 2025 oli suunniteltuna yli 100 tarkastusta vähemmän kuin edellisenä vuonna ja suunniteltuja projekteja oli vähän. Vuonna 2025 käytössä olleilla resursseilla valvontaa jouduttiin priorisoimaan, jotta riskinarvioinnin perusteella tarkoituksenmukainen valvonta saatiin tehtyä ja esimerkiksi epidemiaepäilyt selvitettyä. Aikaa veivät myös hallinnollisten pakkokeinojen valmistelu.

Eläinlääkintähuolto

Kaupungin pieneläinvastaanotolla kävi virka- ja päivystysaikana yhteensä 6442 potilasta. Määrä on vähentynyt noin 3 % edellisestä vuodesta. Sitä ennen potilasmäärät kasvoivat vuosittain useana vuonna. Vantaalla ja Porvoolla on ollut vuoden 2016 alusta alkaen sopimus, jonka mukaisesti Vantaa huolehti virka-ajan ulkopuolella Porvoon päivystysalueen lemmikkien (395 kpl) kiireellisestä hoidosta. Vastaavasti Porvoon alue huolehtii Vantaan suurelainten eläinlääkinnästä. Vantaalaisten suureläimiä hoidettiin vuoden aikana 56 kertaa. Suurelainten hoitokäyntien määrä lisääntyi selvästi edellisestä vuodesta.

Uuden eläinlääkintähuoltolain edellyttämät muutokset toteutettiin vuoden aikana. Kaupungin järjestämien eläinlääkäripalveluiden tasosta ja laajuudesta tehtiin päätös ja taksan päivityksessä huomioitiin täydentävien palveluiden markkinaperusteinen hinnoittelu.

Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 238 kappaletta. Tarkastusyryityksiä tehtiin tämän lisäksi 148 kappaletta ja eläinsuojelupäätöksiä Löytöeläintalolle tuotuja eläimiä koskien 38 kappaletta. Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien valvontatoimenpiteiden määrä väheni 18 % edellisestä vuodesta. Valvonnalla oli valvottavanaan useita laajoja eläinten hyvinvointitapauksia, jotka veivät resursseja. Lisäksi työtilojen siirtyminen monitoimitilaan ja monipaikkaisuus haastoivat työn tekemistä. Valvontasuunnitelmassa oli arvioitu, että tarkastuksia ja käyntejä tehdään yhteensä 400 ja löytöeläintalon eläimiä koskevia päätöksiä 50 kappaletta. Kehotuksia annettiin 9 % tarkastuksista, määräyksiä ja kieltoja 28 % ja 29 % käytettiin kiireellisiä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tarkastuksista 34 % ei havaittu puutteita eläintenpidossa. Kiireellisten toimenpiteiden määrä nousi edelleen edellisestä vuodesta.

Vuoden 2024 alusta voimaan tulleen eläinten hyvinvointilain toimeenpanoa ja linjauksia hiottiin edelleen aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa.

Eläintautilain nojalla tehtiin 65 vientitarkastusta eläville eläimille ja eläintuotteille. Laittomia maahan-tuonteja selvitettiin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa yhteistyössä kahta tapausta, mikä on saman verran kuin edellisenä vuonna, mutta selvästi tätä aiempia vuosia vähemmän. Lisäksi myönnettiin noin 624 todistusta turkisten vientiin liittyen. Vientitodistusten määrä laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Toiminnan kehittäminen

Valvonta on priorisoitu niin, että tärkeimmät osa-alueet on pystytty valvomaan. Rajallisten resurssien takia suunnitelmallisesta valvonnasta joudutaan tinkimään. Valvontaa keskitetään suunnitelmallisessa valvonnassa toimijoihin ja toimintoihin, joiden valvontatulokset ovat olleet heikkoja tai joiden edellisestä tarkastuksesta on kulunut pitkä aika. Valvonnan riskiperusteisuutta kehitetään valvontakauden aikana. Esimerkiksi tupakka- ja lääkelain mukainen riskinarviointi toteutettiin vuoden 2025 aikana ja uudet valvontatiheydet on otettu käyttöön vuoden 2026 alusta. Terveysnsuojelulain mukainen riskinarviointityö on myös käynnissä. Terveysnsuojeluvalvonta osallistui Valviran (nyk. Lupa- ja valvontaviraston) riskinarviointiohjeen työryhmään.

Ympäristöterveydenhuollon keskitettyä toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmää (VATia) on tarve kehittää edelleen ja sen toivotaan tuovan yksikölle paremmat mahdollisuudet tiedolla johtamiseen. Tietoa tarvitaan, jotta valvonnan resurssit osataan jatkossa kohdistaa nykyistä paremmin niihin toimintoihin, joissa valvontaa erityisesti tarvitaan. Valtion rahoitus VATI-järjestelmän kehittämiseen on pienenty-

nyt, ja tämän vuoksi Ruokavirasto lähti selvittämään mahdollisuutta kuntien osallistua järjestelmän kehittämiseen 2025–2027. Järjestelmän käyttö on ollut aiemmin ilmaista kuntakäyttäjille, ja rahoitus on järjestynyt keskusvirastojen budjeteista. Kunnilta kerätään rahoitusta vuosina 2025–2027 yhteensä 200 000 €/vuosi. Vantaan osuus rahoituksesta on noin 5800 €/vuosi.

Valvontaprosessien sujuvuutta ja valvonnan tasalaatuisuutta kehitetään jatkuvasti moni eri tavoin. Valvonnan yhtenäistämistä edistetään muun muassa yhteistarkastuksilla, sisäisillä auditoinneilla ja pitämällä toimintaohjeet ajan tasalla.

Vuonna 2025 yksikön valvontatulot ja eläinlääkärin vastaanotolta kertyneet klinikkamaksut olivat yhteensä 857 644 €. Tulot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 9 %. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö ei ole nettobudjetoitu, joten tulot eivät ole suoraan yksikön käytettävissä.

Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaosto 17.2.2026

Vs. Ympäristöpalveluiden päällikön esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2025 toteutumisen arviointi.

Liitteet:

- Terveystensuojeluvalvonnan raportti 2025
- Elintarvikevalvonnan raportti 2025
- Eläinlääkintähuollon raportti 2025
- Eläinlääkintähuollon liite 2, vuosi 2025
- Tupakka- ja lääkelain mukaisen valvonnan raportti 2025

Täytäntöönpano: Ympäristökeskus

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

1. kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen, p. 040 724 8590 ja johtava terveystensuojelutarkastaja Ari Markkanen p. 040 841 9972, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)